משנה · אחרונים · תוספות רבי עקיבא איגר · סדר נזיקין

תוספות רבי עקיבא איגר
על משנה עבודה זרה

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות רבי עקיבא איגר על משנה עבודה זרה

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-רבי-עקיבא-איגר-על-משנה-עבודה-זרה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ה 4
משנה ו 4
משנה ז 5
משנה ט 5
פרק ב 6
משנה ו 6
פרק ג 6
משנה א 6
משנה ה 6
משנה ו 6
משנה י 6
פרק ד 7
משנה א 7
פרק ה 7
משנה ט 7

פרק א

משנה א

[אות א] **ברע"ב ד"ה לשאת ולתת. למכור ולקנות.** ודבר שאינו מתקיים מותר למכור להם. ולקנות אסור. ודבר מתקיים מותר לקנות מהם. עיין בהרע"ב (בפרקין מ"ד) ובתי"ט שם:

משנה ה

[אות ב] **במשנה ותרנגול הלבן.** באומר תרנגול למי מותר למכור לו תרנגול לבן. ובאומר מפורש תרנגול לבן למי לכ"ע אסור למכור לו לבן בין התרנגולים. והכא מיירי באומר זה וזה בזה פליגי אם מותר למכור בין התרנגולים. גמרא:

[אות ג] **בהר"ב ד"ה דקל טב. פירות דקל.** דאילו דקל ממש. הא גם דקל ביש אסור דאין מוכרים להם במחובר לקרקע (* אפילו בח"ל לר"מ) כדלקמן במ"ח:

משנה ו

[אות ד] **ברע"ב ד"ה בן בתירא. אלא לרכוב עליו מותר.** זהו אינו מפורש בסוגיין וי"ל דטעמייהו דרבנן דאסור משום כלי זיין כדס"ל לרבי בברייתא. גם י"ל דרבנן ס"ל דכל סוסים אסור משום לא פלוג דאטו סוס מיוחד לעופות כמ"ש תוספות בשבת (דצ"ד א'). ובתוספות (בשמעתין ד"ה ובן בתירא) כ' דלא פליגי אלא בסוס המיוחד לעופות ומשמע דס"ל כהר"ב. או דכוונתם דעיקר פלוגתא לענין חי נושא א"ע רק בסוס המיוחד לעופות דבן בתירא ס"ל דגם בזה חי נושא א"ע. ורבנן סברי דבזה ל"א חי נושא א"ע וממילא כל סוסים אסורים למכור משום לא פלוג (* אך מדברי תוס' בסוגי' (דט"ז ד"ה אלא). משמע בפירוש דס"ל כהר"ב). ובתוס' הנ"ל כתב עלה וא"ת מנ"ל התם דטעמיי' דרבנן דאסרי הכא משום דס"ל דאין חי נושא את עצמו בעופות דלמא טעמייהו כר' דגזרו משום תורת כלי זיין. ותמוה לי הא לא נזכר כלל מזה התם דטעמייהו דרבנן דפליגי לענין חי נא"ע בעופות הא אמרי' רק שם דב"ב ור' נתן אמרו ד"א היינו מדמתיר גם במיוחד לעופות מוכח דס"ל כר"נ. ורבנן אינו מוכרח אי דלא ס"ל כר"נ או דאפשר דג"כ ס"ל כר"נ וטעמייהו משום כלי זיין. ורש"י לעיל (ד' ז' ע"ב) נקט באמת הטעם לרבנן משום כ"ז. ולומר דסברת התו' דהא דדייקי התם דבן בתירא ס"ל כר"נ ודלמא מיירי במיוחד לרכיבה ע"כ משום דבמיוחד לרכיבה גם לרבנן מותר (ולא ס"ל כדבריהם בשבת דרבנן אסרו בכל הסוסים. והראיה ע"כ דב"ב מתיר משמע בכל הסוסים. אלא משום דפליגי רק במיוחד לעופות) ע"ז סובב והולך קושייתם דלמא רבנן ס"ל דמיוחד לרכיבה ג"כ אסור

משום כ"ז וב"ב דמתיר זהו רק במיוחד לרכיבה ואין ראיה דסברי כר"נ. א"כ בהיפוך הו"ל למנקט קושייתם דדלמא ב"ב סבר ג"כ דבמיוחד לעופות ל"א חנא"ע ומיירי רק במיוחד לרכיבה. ועכ"פ מה דנקטו דמפורש התם דטעמייהו דרבנן דפליגי בזה על ר"נ זהו לא נזכר שם כלל. גם תמוה לי על תירוצם דמדכיילי להו עם שאר בהמה גסה משמע דהאי סוס משום שאלה ושכירות ונסיוני עדיין קשה דלמא טעמייהו דרבנן כאידך טעמא דר' דכי מזקין טחין ליה ברחיים. וצע"ג. גם יש לעיין למ"ש תוס' בשבת הנ"ל דרבנן ס"ל דגזרו בכל סוסים משום סוס המיוחד לעופות א"כ מאי פרכינן בסוגיא אההיא דר' אלא תורת בהמה גסה מאי היא. י"ל בפשוטו דמיוחד לעופות יש בו תורת בהמה גסה דהא עושים מלאכה וגזרו בכל סוסים משום לא פלוג. וכ"ז צ"ע (* וכן הקשו באמת בתוס' ד"ה אלא. אך לשיטתם בשבת קיימת הקושיא):

משנה ז

[אות ה] **במשנה ואריות**. אבל בלאו דהוי נזק לרבים לא הוי איסור מדין מכירה גסה דסתם ארי שבור הוא אצל מלאכה. ואפי' לרבנן דאסרי אף בשבורה היינו משום דהרואה סובר דכשהיתה שלימה מכרה לו משא"כ הכא. גמרא ותוס'. ובזה מיושב קושית הלח"מ (פ"ז ה"ח מהל' ע"ז):

משנה ט

[אות ו] **תוי"ט ד"ה אף. פסק כן לעיל בגמ'**. לעיל (דף ז' ע"א) כתבו תוספות בקושייתם להוכיח מהך דהכא דשמואל לא ס"ל הך כללא דמחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם. אבל בתירוצם שם לפי' מהרש"א כתבו באמת כמ"ש התי"ט כאן דר"י א"ש ס"ל ג"כ לכללא דמחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם אלא דפסק להדיא שבמקום הזה אין הלכה כסתם:

[אות ז] **בתוספות חדשים סד"ה וקשה. גבי פלוגתא דעקביא ורבנן**. וכן בהרא"ש (פ"ג דעירובין סי' ב') כתב והא דתנן במתני' והכהנים בחלה ובתרומה לא הוי כמחלוקת ואח"כ סתם דה"ה לישראל נמי וכו' הובא בתי"ט (שם משנה ב'). משמע דבלא"ה חיה נקרא מחלוקת ואח"כ סתם אף דהסתם סמיך אצל המחלוקת וכ"כ עוד הרא"ש (פ"ה דעירובין סי' ג') דלחייא בר רב דקאמר קרפף א' לשתיהן הא מוקי סיפא כר"מ והוי מחלוקת ואח"כ סתם עי"ש וכ"כ תוס' שם הרי דסיפא לגבי רישא מקרי סתם שאחר המחלוקת:

פרק ב

משנה ו

[אות ח] **תוי"ט סד"ה רבי כו'**. **וקבילו מיניה ע"כ**. עמ"ש בסוטה (פ"ט משנה ט"ו):

פרק ג

משנה א

[אות ט] **בתוס' חדשים ד"ה ומסיים**. **אטו אותו מקום**. היינו דלר"מ דחייש למיעוטא ולא הוי המיעוט כמאן דליתא גזרינן שאר מקומות אטו אותו מקום דהוא מיעוטא. ולרבנן דל"ח למיעוטא ומיעוטא כמאן דליתא לא גזרינן. ר"ן:

משנה ה

[אות י] **ברע"ב ד"ה ומפני**. **דכתיב ואשריהם תגדעון**. כך הוא לפי סוגיא דהכא דמאן דאוסר נטעו ולבסוף עבדו היינו רק התוספת ואתיא ליה מקרא דואשריהם תגדעון דמשמע דגידוע אסור ועיקר מותר וקרא דואשריהם תשרפון מיירי בנטעו מתחל' לכך דכולו אסור. אבל למה דמסיק רב אשי (דף מ"ח ע"א) וכתבה התי"ט (במ"ז ד"ה גדעו ופסלו) דתוספת לכ"ע אסור ומאן דאוסר אוסר אף העיקר ואמרינן שם דטעמא דר"י דאוסר דדריש ואשריהם תשרפון ב' מיני אשרות משמע דאפי' נטעו ולבסוף עבדו אוסר כולו. ולרבנן יליף לה מואשריהם תגדעון ורק התוספת אסור. א"כ הו"ל להרע"ב למנקט הכא קרא דואשריהם תשרפון. אח"כ ראיתי שכל דברים אלו נכללו בדברי התי"ט ד"ה דע שיש כו':

משנה ו

[אות יא] **ברע"ב ד"ה אבניו**. **מטמאין**. קשה לי הא בשעה שהיה הכותל קיים היה ניכר ומבורר חלק שלו זה בצד שלו וזה בצד שלו אלא דלאחר נפילה נתערבו ובכה"ג ל"ש כלל ענין ברירה כמ"ש תוספות בתמורה הובא בתי"ט (פרק ו' מ"ג) דתמורה. וכ"כ התוי"ט (פ"ו מ"ז דדמאי) וצ"ע. אח"כ הראו לי דהקשו כן בתה"ד (סי' של"ז) וע"ש:

משנה י

[אות יב] **במשנה לצורכה אסור**'. והשפאים מותרים. גמרא:

פרק ד

משנה א

[אות יג] **בתי"ט ד"ה בצד. דהיינו בכגון**. בעניי לא נראה כן אלא דתוס' מסקי דנראית עמו זהו מקרי מקורבות לכ"ע אסירי דאמרינן דממנו נפל ואפי' אחת אסורה. ופלוגתייהו בתוך ד"א אם אינם נראות עמו דלאו מיניה נפל וס"ל לר"י דאם אין גובה בינתיים דרכן לעשות מרקוליס קטן אפילו מב' אבנים ואסורות ואחת מותרות. ואם גובה בינתיים אין עושים מרקוליס קטן רק מג' אבנים ולאחר ד"א הכל מותר:

פרק ה

משנה ט

[אות יד] **ברע"ב ד"ה ופטר חמור. שלא נפדה**. בכו"פ הקשה דא"כ בלא"ה אינו בטל דהוי דבר שיש לו מתירין: